

Marcel
van Herpen

CPC Centrum
Pedagogisch
Contact

Nieuwe publicatie Marcel van Herpen draait om een duurzaam pedagogisch perspectief als antwoord op de grote zorgen in het onderwijs

Alles begint bij de emancipatie van de leraar

Marcel van Herpen liet zich interviewen over de grote zorgen in het onderwijs én over de sleutelrol die de leraar heeft om die te beïnvloeden.

Wat is een goede leraar? Dat onderzoekt Marcel van Herpen in zijn podcast *Het mysterie van de goede leraar*. Zoals de titel aangeeft, is er geen blauwdruk te geven van wie of wat die goede leraar is. Wél werd in de podcast duidelijk dat het toch veel meer draait om 'levenslessen' waar kinderen en jongeren hun verdere leven iets aan hebben, dan alleen om rekenen en taal. Al blijven die natuurlijk wel van groot belang.

In zijn nieuwste publicatie *Werk voor de reünie* bouwt Van Herpen door op wat de leraar nu goed maakt. Een meer dan actuele vraag, omdat er nogal wat zorgen zijn in het onderwijs waarin de leraar een sleutelrol kan spelen. Uitval van leerlingen en thuiszitters, toenemende kansenongelijkheid, werkdruk voor leraren, het lerarentekort: er is een ander perspectief nodig. Een pedagogisch perspectief.

“Stoppen met denken en praten in problemen gaat ervoor zorgen dat we de grote zorgen in het onderwijs juist veel beter kunnen beïnvloeden”, benadrukt Van Herpen. “Als leraren werken vanuit een juiste pedagogische basis, dan raken leerlingen gemotiveerder. Dan verminderen leraren hun eigen werkdruk en is er in de klas geen sprake van kansenongelijkheid. Dat heeft dan weer een gunstige invloed op het lerarentekort, de schooluitval van leerlingen en de noodzaak voor schaduwonderwijs. We kunnen dus zeker iets doen aan die zorgen in het onderwijs. De pedagogiek biedt de uitweg.”

Handvatten voor een pedagogisch perspectief

In zijn boek reikt Van Herpen leraren handvatten aan voor dat pedagogisch perspectief, dat draait om duurzaam opvoeden en ontwikkelen. Hoe kan de leraar dat doen? Door het geluk en de optimale ontwikkeling van leerlingen centraal te zetten in het dagelijks handelen, in plaats van - op voorhand - 'het systeem' van rooster, curriculum, methoden en toetsen.

Duurzaam opvoeden en ontwikkelen vraagt ook om pedagogisch differentiëren. Dat lukt als je als leraar zo goed in verbinding bent met je leerlingen, dat je weet wie je welke mate van vrijheid en verantwoordelijkheid kunt geven. Beseffen dat je ondanks al je inspanningen niet beschikt over het eindresultaat, geeft daarbij de noodzakelijke lucht en relativering.

Echt spannend wordt het natuurlijk als je niet weet wat je moet doen. Door niet in problemen maar in dilemma's te denken en leerlingen daarin mee te nemen, vergroot je het bewustzijn van de hele klas. Daardoor leren kinderen zichzelf op een juiste manier te uiten en tegelijk rekening met anderen te houden. Juist dáárvan leren kinderen en jongeren keuzes maken en ontwikkelen het morele kompas dat ze nu en 'later' gaat helpen.

De leraar heeft ruimte nodig

“Willen we kinderen en jongeren die getraind worden om toetsen zo goed mogelijk te maken”, vraagt Van Herpen zich af, “die stress ervaren en met tegenzin naar school komen? Leerlingen die

hele zomers bijgespijkerd worden? Of willen we dat kinderen en jongeren onderzoeken en ontdekken wie zij zijn en wat in hun vermogen ligt? Willen wij ze motiveren om gelukkig en veerkrachtig te zijn, hun talenten in te zetten voor een duurzamere samenleving? Kiezen we voor dat laatste, geef de leraar dan ruimte om samen met leerlingen te bepalen hóe zij gaan leren wat nodig is. Durf het leerstofjaarklassensysteem ter discussie te stellen. Geef kinderen en jongeren inspraak om keuzes te maken, om zelf eigenaar te zijn.”

Hiermee doet Van Herpen in het laatste hoofdstuk van zijn boek een voorzet voor een Deltaplan Onderwijs, waarin wat hem betreft vooral ruimte voor de leraar geregeld moet worden. “De overheid is aan zet voor de randvoorwaarden: geld, gebouwen, faciliteiten en voorzieningen voor goede thuissituaties voor kinderen en jongeren. De leraar is aan zet in de klas, in de school, zonder directe bemoeienis van de overheid.”

Leren van de toekomst

Alleen als de leraar ruimte krijgt om de natuurlijke ontwikkeling van leerlingen leidend te maken in zijn werk en zich daarvoor in alle openheid verantwoordt, ontstaat een duurzame verandering.

“Anders blijft het sjouwen met zandzakken om gaten te dichten”, vreest Van Herpen.

“Alles begint bij de emancipatie van de leraar. Het belangrijkste voor leerlingen zijn ervaringen die juist níet in cijfers kunnen worden uitgedrukt. Het belangrijkste is de leraar zelf, wie hij is, wat hij zegt en doet. Door te bedenken wat zijn leerlingen tegen hem zullen zeggen tijdens de reünie en door daar nu naar te gaan werken, maakt hij het cruciale verschil. We weten met welke verhalen kinderen achteraf komen. We kunnen dus leren van de toekomst!”

En wat als het Nationaal Programma Onderwijs níet die noodzakelijke ‘kering’ wordt waarvoor Van Herpen pleit? Dan heeft hij een optimistische slotboodschap. De leraar kan namelijk altijd het heft in eigen hand nemen en een goede leraar zijn. “Het belangrijkste zijn ervaringen die juist níet in cijfers kunnen worden uitgedrukt”, zegt Van Herpen in zijn boek tegen de leraar. Als leraar b́en je het systeem, de rest zijn randvoorwaarden. Het draait dus om wat leraren zeggen of doen. “Zorg voor momenten waarvan je nu al weet dat leerlingen later zullen zeggen: die waren betekenisvol.”

Werk voor de reünie is voor € 13,- te bestellen via de site van [Centrum Pedagogisch Contact](#)